

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiul abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe anu . . 5 fl.—cr.
" " " " " jum. anu 2 „ 50 „
Pentru România si strainetate pe anu 7 " — "
" " " " " , j. a. 3 „ 50 „

Pretiul insertiunilor :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contine
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele si banii de prenumeratii
sè se adreseze la Redactiunea dela
„BISERIC'A si SCOL'A“
in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu.

Despre predominire si valórea ei.

(Continuare si fine.)

Omulu imitéza de regula aceea ce vede pre altii facendu. Din nefericire inse imitatiunea se indreptéza mai multu in directiune rea, decât in directiune buna. Ómenii, cari nu se sciu predomni, nu se intréba nici odata, daca dispunu de midilócele trebuintiose, că se póta trai, precum vedu pre altii traindu ; ci se lasa sedusi, si ducu o viétia, ce intrece midilócele loru, in timpu ce omulu de omenia se infioréza gandindu numai de a se aretá vre odata mai multu de ceea ce este. Unu astfeliu de omu mai bine voiesce a trai onestu cu putienele midilóce, de cari dispune, decât a face parada inse cu bani streini.

Daca s'ar deprinde lumea a imitá in cele bune pe altii, pe cari i-vedu, ca se afla într'o stare mai buna, atunci s'ar schimbá de siguru sórtea multoru ómeni, pre cari i-audimur astadi strigandu in gur'a mare contra greutatiloru timpului. Imitatiunea in cele bune, pre cát este de naturala, pre atât este de departe de realitate. La cei mai multi ne place a invidiá pre altii pentru avere, védia, sciintia, séu alte bunuri. Putieni avemu inse curagiulu si tari'a a ingrigí, că se ne casciganu pre cale onesta, prin munca si sudóre acele bunuri, pentru cari ne place a invidiá pre altii, desí cu totii amu trebuí se scimu, ca prin predominire si omenia amu poté se ne cascigamtu totu ce dorim, in cadrul puteriloru si impregiurariloru, in cari ne aflam. De aceea daca dorim, si este si frumosu si necesariu, că se dorim, a avé si noi avantagiele si bunurile, cari le vedem la altii, se ne placa a infruntá si noi necazurile, prin cari au trecutu ei, pana cand si le au cascigatu.

Omulu de omenia este de regula crutietoriu. Elu nu voiesce se apara nici mai intieleptu, nici

mai avutu, decât ceea ce este. Unu àstfeliu de omu se semte de regula bine, si nu-i lipsesc nimicu. Precum acel'a nu este seracu, care dispune de midilóce pufiene; ci acel'a, care nu se scie predomni, si care nu-si scie moderá pretensiunile: tocma asia este avutu acel'a, carele are de ajunsu spre a-si satisface tóte pretensiunile, si mai pote si economisá ceva. Socrate vediendu odata ducendu-se pe stradele Atenei nesce mobile scumpe si nesce juvaere pretiose dise: „Acum vedu eu, cát de multe lucruri nu-mi trebuescu.“ In lume numai omulu acel'a se plange de necazurile vietii, care nu se scie acomodá dupa venitele sale.

Omulu, care se iubesc pre sene voindu a avé o viétia mai buna, se pune pre munca, cauta a-si inmulti venitele, si cu o buna socotéla afla destule cài si midilóce, prin cari se-si ajunga scopulu.

Ómenii cei mai nenorociti in lume sunt acei'a, cari nu sciu pretiu'l lucrurile dupa adeverat'a loru valóre. Astfeliu de ómeni arunca banii loru pre tóte nimicurile, cadu apoi in lipsa, si de odata se vedu siliti a alergá dupa imprumuturi in tóte partile, ér imprumutulu este primulu pasu catra necazu si ruina. O stare rea materiala apoi ne face totu feliulu de perplexitáti, asia incât cademu dintr'unu necazu in altulu. In urmare celu-ce se iubesc, si-si doresce fericirea, trebue sè-se deprinda a se familiarisá de timpuriu cu idei'a, ca la bunastare si fericire se pote inaltá numai prin predominire.

Cu predominirea trebue se incépa omulu mai antaiu in lucrurile mici, in lucrurile casnice. Facendu acést'a nu-lu neliniscesce nici odata grigile vietii, este de regula mai bine dispusu, si că atare in tóte lucrurile sale este capace a cugetá cu mai multa greutate.

Daca vreai se poti judecá pre unu omu, n'ai decât, se-i intri in casa, si se vedi, cum

traiesce elu in familia. De vei aflá ordine si disciplina, atunci se scii, ca unu astfeliu de omu n-susiesce recerintiele necesarie in tóte lucrurile sale, se scie discipliná si predomní. La din contra se scii, ca in nimicu nu se scie discipliná si predomní. Numai celu ce scie a se predomní in afacerile sale casnice este capace a se predomní si in celealte impregiurări ale vietii.

Cu chipulu acest'a póté prentempiná o multime de lucruri, cari altcum i-ar face necazu si superare.

Sunt multi ómeni, pre cari i-audim plan-gendu-se, ca sunt nenorociti din motivulu, ca nu potu traí independentu, si acum sunt nepaciuiti dintr'o parte, acum dintr'alt'a. De vei priví inse la modulu loru de viética, vei afla, ca dá in adeveru, au tóta dreptatea de a se plange; dar caus'a la tóte sunt ei insisi, caci nesciindu a se predomní facu lucruri, pre cari, cá se le pótá acoperí, trebue sè-se supuna la tóte capriciele acelor'a, cari le cunoșeu slabitiunile.

Cu totulu altcum ni se infacisia omulu, care se scie predomní. Elu si-póté satifice usioru pretensiunile vietii, nu ramnesce la altii, cari la parere numai se aréta, ca ducu o viética mai buna, nu are de a face nimenui complimente, cu scopu, cá se nu-i tradeze cutare slabitiune, si nu este silitu a se supune capricieloru nimenii. Astfelii de ómeni sunt totdeuna cu fruntea serina. Ei sunt liberi in tóte faptele loru, si viétia le este unu lueru frumosu si placutu. Ei suntu in totu decursulu vietii cu inim'a liniscita si cu conscientia impacata.

Totu omulu doresce se aiba aici pre pa-mentu buna stare si fericire, precum doresce se fia fericit si dincolo de mormentu. Se ne no-tamau inse bine, ca atât fericirea temporală, cât si cea eterna nu o potem ajunge pre alta cale, decât numai deprindiendo-ne a ne discipliná si predomní in tóte afacerile vietii.

August Treboniu Laurianu.

Barbatulu, care portá acestu nume atât de cunoscutu la Romani s'a mutat la cele eterne in nótpea de 26 februarui vechiu. Elu si-a datu nobilulu seu sufletu in manile Creatoriului, s'a dusu se-si ia resplat'a dupa o activitate indelun-gata si neobosita pentru binele si prosperarea neamului romanescu.

Timpu de o jumetate de seclu a fost Lau-rianu dascalul poporului romanu. Era inzestratu

cu tóte talentele, virtutile, cu tóte acele rari atributiuni, cari facu pre adeveratulu invetiatoriu, pe adeveratulu omu si adeveratulu cetatiénu. De aceea i-s'a facutu acea dininctiune de a fi alesu de invetiatoriu alu Mariei Sale Regale, Domnitorului Carol I. Elu invatia pre M. Sa limb'a romana, si fiecare cuventu romanescu a depusu in inim'a Altetii Sale o sementia de semtire romanésca.

Reposatulu s'a dusu din lume, dar a lasatu dupa sene monumentu neperitoriu. amorulu lim-bei romanesci, amorulu patriei, amorulu virtutii, plantatu adencu in inimele elevilor sei prin viétia, cuventul si scrierile sale, celu mai mare succesu, ee-lu póté obtiené unu muritoriu in acésta lume.

Marele invetiatoriu a aruncat sementia, carea fara nici o indoiéla va dá ródele sale ma-nóse. Generatiunile viitorie voru realizá de siguru tóte ideile si aspiratiunile sale.

Elu se duce din lume lasandu in urma unu pretiosu tesauru de fapte bune, cea mai mare ereditate, ce o póté cineva lasá urmatoriloru sei.

Domnitorul Romaniei alaturea cu scolarii reposatului natiunea intréga depunu omagiele de recunoscinta pre mormentulu lui.

Fie-i tierin'a usiora si memori'a eterna !

La mormentulu lui Georgiu Vasilieviciu.

„Viétia-i chimera, o umbra, unu visu;
„Sufleteloru blonde ceriulu e deschisul“
V. Aleandri.

Adormi in pace umbra ! asia vrù creatorulu,
Se fii d'aci inainte pre veacuri linisită,
Si astadi pentru tine se afa deschisul ceriulu !
Se fii 'n eternitate cu dreptii odichinitu !

Precum d'obóra ventulu o frundia 'n galbenita
Cadiendu fara viética in careva momentu :
Asia-i cadiutu ah ! umbra pre secli adormita,
Caci pulvere e omulu, creatu e din pamantu !

Precum o vijelia ce vine 'n versiunata
Frangandu stejari da-valma ii-culca la pamantu :
In togina-asia-e si móretea, ea vine ne sperata,
Te rumpe fara mila, te-astruca in mormentu !

N'asculta d'ai tei pretini, nu-i pasa de socia,
De lacrime amare de fii si de nepoti,
Ci fara indurare la alta 'mparatie
Te muta, colo ! unde ajunge vomu noi toti !

Acolo e perfecta egal'a 'ndreptatire ;
Nu suntu prerogative ah ! nu este prilegiu
Se-ajungi la demnitate, splendore ori marire ;
Dar nici dupa vointia se faci vr'unu sacrilegiu !

Ah! vai! si ce minune ca eri inca 'n viétia
Vorbiai cu ai tei pretini easi unu frate dreptu :
Ér adi a ta spirare trecuse ca o cétia,
Si inim'a 'ti ferbinte reci ca sloiu in peptu !

Ah! vai! budiele tale ce-atâtea dulci cùvinte
Vorbia-ne cu placere pre veci au amutitu ;
Ér ochii tei pré ageri de astadi inainte
Sunt stinsi ca si o radia din sórele santitu !

A ta voce sonora, limbagiulu teu pré dulce,
Anim'a ta nobila ah ! tóte-au espiratu ;
Vointi'a ta zelósa pre omu de a-lu conduce
Pre calea mantuirei, s'a frantu, a incetatu !

Nu s'a pututu plinire dorinti'a ta ferbinte,
Ce ai nutritu de teneru in nobilulu teu peptu :
Se 'ti vedi indestulata, fericie a ta ginte
Si tóta intrunita spirandu lumei respectu !

Ah ! éta ce ajunge viéti'a omenésca ?
Ce-ajunge desmierdarea si câte suntu placeri ?
Ce-ajunge bogati'a, splendórea cea lumésca ?
Suntu tóte visuri góle, desierte incercari !

Adormi dara in pace ! asia vrù creatorulu,
Se fii d'aci inainte in seclii linisicu
Ca astadi pentru tine se afla deschis uceriulu !
Ah ! fii 'n eternitate cu dreptii odichnitu !

Simeone P. Deseanu.

Viéti'a si faptele lui Constantin Negri.

Camer'a Romaniei a decisu a se ridicá unu monumentu lui Constantin Negri. In cele ce urmează publicamu reportulu dlui Vizanti in acésta cestiune :

D. raportoru A. Vizanti a recomandatu camerei acestu proiectu de lege priu urmatoriulu raportu :

Domniloru deputati !

Dela Senatu ne-a venitul proiectulu de lege, presentatul inca dela Novembre 1876, din initiativ'a Adunarei Deputatilor, prin care se propune, că sè se faca bustulu de marmura alu neuitatului Constantin Negri si se se asiedie in sal'a siediutieloru acestei Adunari. Asia, alaturi cu imaginile acestor trei barbati eminenti: Campineanu, Panu, Barbu Catargiu, cari au ilustratul tribun'a romana, vine astadi unu alu patrulea, care reclama dela afectiunea si admiratiunea representantilor natiunei unu cultu de tóte dilele. Mesurandu fortiele mele, amu statu multu in cumpana, déca trebue se mai adaugu ceva la ceea ce D-v. sciti despre Negri, la ceea ce veti simti privindu in tóte dilele aici asemuirea (simulacrum) nobila a fetiei sale. Acést'a preocupatiune inse a fost invinsa pentru consideratiuni, cari se impuneau mai presusu de ori-ce simtiumentu de timiditate.

Cu acést'a imagine rece, D-loru, se va perpetua amintirea chipului seu fisicu, intru cát art'a pote asigurá marmurei acést'a perfectiune; nu inse si frumseti'a intielegerei si nobilula seu caracteru, caci precum a disu nemuritoriulu biografu alu lui Agricola „marmur'a si bronzulu suntu peritóre, numai form'a

mintei traiesc de a pururea ! — „Simulacra vultus imbecilia ac mortalia sunt, forma mentis aeterna“ *) Ce ar fi fost de imaginile si caracterele cele mari ale anticitatii, déca memor'i a loru ne-ar fi fost transmisa numai prin marmura si bronzu ? Statuile si icónele cele mai frumose ar fi mute, déca pén'a scriotoriului n'ar veni se complecteze jalt'a si penelulu artistului. Si legislatori Romanei sunt datori se motiveze actulu, prin care decerna astadi insenmat'a onore cuvenita marilor cetatiani.

Negri a avutu, D-loru, biografulu seu entusiastu, pe urmele sale voiu cercá si eu a descrie in putiene vorbe figur'a morală si intelectuala ce occupa in istori'a timpurilor nòstre barbatulu politicu, patriotulu elocuentu si cultoru alu muselor, presiedintele efectiv alu Adunarei-mame a Moldovei din anulu memorabilu 1857. Interpretu alu comitetului de delegati, cari au adoptatul proiectulu asia precum a fost votatul de Senatu si de unanimitate a sectiunilor acestei onor. Adunari, sarcin'a mea este usiéra. Inse că unulu din cei mai tineri dintre D-v. semtu trebuinti'a de tóta bine-voitórea D-v. indulgentia, candu vinu a ve spune titlurile, ce credu eu, ca are C. Negri la insenmat'a onore, ce voru se-i faca astadi reprezentantii Romaniei independente.

D-loru ! Constantinu Negri este inalt'a expresiune a acelei generatiuni culte si patriote, care inca de la 1840, de candu au inceputu a se agitá ér cestiunea Orientului si pe candu inse nu esistá in Europ'a o cestiune romana, incepuse a cugetá si a lucrá la realizarea roformelor neaparate pentru formarea spiritului publicu in tiér'a, pentru desceptarea consciintiei nationale. Cu deosebire de pe la 1844 si pana la 1864, Negri figureaza cu onore in fruntea tuturor, miscarilor in Moldov'a si a tuturor reformelor politice si sociale, fia că luptatoriu si publicistu luminatu, fia că mandataru alu natiunei, fia in sfersitu că consiliaru alu tronului si că reprezentant alu tierei in strainatate.

Cunoșintele si talentele sale literare, sinceritatea patriotismului si independenti'a caracterului seu, nobleti'a si blandeti'a manierelor, tactulu si inteleptiunea s'a politica, ér' mai presusu de tóte sperant'i a si tari'a convingerilor sale in pasirea natiunei catra o sórte mai buna, tóte aceste unite cu virtutea generositatii si a celei mai mari probitati si abnegatiuni in tóte actiunile sale, i' atrasera de timpuriu stim'a si iubirea generala.

In acea parte a Romaniei militante, toti tinerii esiti de prin scólele din tiéra si strainatate se grupa in giurulu seu; ér' Manjin'a, proprietatea s'a din judetiu Covurlui, deveni centrulu de actiune si locul de intalnire alu tuturor celoru, cari se devotaseră causei nationale. De aici pornește activitatea si luptele fara pregetu pentru sfarimarea regimului despoticu de atunci, care se opunea pena si la expansiunea celoru mai modeste aspiratiuni nationale; aici se intalnescu luptatorii moldoveni cu N. Balcescu, C. Filipescu si altii, pentru a se ocupá de viitorulu tierei, de inaltiarea edificiului maretii alu constituirei si intarirei nationale.

„Acéste pelerinage in tiér'a de josu a Moldovei, dice unulu din actorii principali ai acelei stralucite pleiade patriotice, au avutu o nepretiuita influentia in favorulu miscarei de la 1848. In Manjin'a, tinerii osteniti si descuragiati de greutatile missiei loru,

*) Tacit. Vit. Agricolae.

prințeau o nouă putere pentru luptele viitorului. Moldovenii și Muntenii aveau prilejul de a se cunoaște de aproape, a se simți, a se iubi, a pune la un loc suprarile lor, a face proiecte maretie pentru renașterea patriei comune, a se întielege pentru formarea opiniei publice în tierra. Dicu patria comuna, dicu tierra, pentru că la Manjin'a nu mai erau Moldoveni și Munteni ci Romani, "nu mai erau două tieri pentru Romani, ci o singură tierra, o patria comună. Unirea există în anime, ea se talmaci în cuvinte și prinse radacini.... N. Balcescu, în vîr'a anului 1845, după ce petrecu impreuna cu noi căteva zile, la plecare ne disă imbrătasiandu-ne cu lacrimi; plecă d'aici cu sufletul plin de convingere, că ne va ajuta Dumnezeu să redice națiunea română la rangul ce își se cuvine printre celelalte națiuni ale lumii.*)

Balcescu se întorsee la București pentru a urma cu stăruința publicarea „Magazinului Istorico-„Negri pleca la Iași pentru a contribui cu midilocele și talentul său la publicarea „Propasirei," foaia științifică și literară, redactată în colaborație cu Alexandri, Cogălniceanu, I. Ghica, C. Negruzzi și alți scriitori distinși, din care pe unii avem ferirea a-i vedea pe scaunele de reprezentanți ai tieri, că o dulce amintire a aceluia verde patriotism.

Nu este aicea locul să arătu sborul și direcția salută, ce a datu spiritului publicu acăstă importanță publicație că și conciliabulele dela Manjin'a, unde alergă junimea intelligentă, aducându cu sine unu tesaur de idei noi, de simtiri nobile și unu entuziasm infocat pentru binele și fericirea patriei. Atâtă numai vom spune, că de către asprimea regimului nu permitea tinerimea să intrețină pe romani cu cercetarea drepturilor și a nevoielor lor politice și sociale, tocmai într'unu timpu candu, mai în totă Europa fereastră spiritului reformator, ce avea să își schimbe în 1848 în schimbă, înse, studiile și lucrările serioase ale „Propasirei" desă de unu caracter mai multu științific și literar, avură unu mare resunet în publicu și efectele se simtă curențu chiar în sinulu obștescelor Adunari. Asia, acestea ne mai potrindu reziste curențului, într'unu momentu de buna inspirație, decretarea emancipării sclavilor Statului și a monastirilor.

Negri a fostu între bardii acestui momentu solemnă.

Intr'o compoziție memorabilă prin insuflețirea patriotică și frumusețea conceptiunii, poetul de circumstanță, după ce poetează faptul, că unu adeverat vaticinator alu viitorului, face voturi pentru deschiderea tinerilor. Elu dice astăzi:

Seulati, mai frati, sculati,
Din greu somnu ve destuptati!

Si termina apoi cu strofa în care dice:
Dare-ă Domnului toti se fia
Că noi astăzi deschobiti!....

Profetia plina de insuflețire! Dorintia nobila și marézia care exprimă cugetarea intimă și constantă a acelei legiuni de tineri generosi entuziaști, fericiti ca prin acția Adunării obștesci se facea primul pasu menită a deschide calea reformelor!

(Va urmă.)

Unu monumentu pentru Andreiu Muresianu.

In nimicu nu se arăta mai multu vitalitatea unui poporu, că intru recunoșcinta facia de barbatii sei mari, facia de barbatii, cari au datu direcție în bine poporului, din cari au facutu parte, și cari prin tienut'a și faptele loru au remasă barbati de modelu pentru tōte generațiunile viitorie.

La tōte poporele culte esista din vechime datin'a a eternisă memor'ă astorfelui de barbati prin forme esterne, prin monumente. De aceea felicitam asociatia transilvana pentru fericita ideia de a eternisă memor'ă marelui bardu alu neamului romanesco Andreiu Muresianu prin ridicarea unui monumentu în locul, unde sunt depuse spre odihnă eterna resturile pamentesci ale lui

Mai la vale publicam apelul comitetului asociatiei transilvane, și deschidem si o lista de subscripție în favoarea aceluia monumentu în speranța, că intregu publicul român va sprința acăsta ideia frumoasă.

Apelul sună în următoriul modu:

Nr. 377.
880.

Onorate Domnule!

Din răcioiniile Asociatiane transilvane publicate pe anul 1879/80 și impartite pe la despartiamintele noastre, vă este cunoscută că pentru ridicarea unui monumentu în memor'ă lui Andreiu Muresianu, iubitul și neuitatul bardu alu națiunii române, se află depusă la casă a asociatiei mădestă suma de 442 fl. 49 cr. v. a. adunată din colecte de la 1864 și din interesele acelora.

Adunarea generală din Turda care s'a ocupat de planul ridicării aceluia monumentu a vediut fără bine, că cu o sumă atât de mică nu se poate castiga vre unu lueru de artă, care se merite numele de monumentu. Din acăsta cauza subscrisul comitet fu autorizat, că în casu de necesitate se mai adauge 200 fl. spre același scopu, din avereia Asociatunei, i-a comisă totodată, că se deschide o colectă în sensul națiunii din care fondul monumentului se crește la o sumă multă mai considerabilă. S'a sciatu adesea din capulu locului, că o piatră ce ar merită să fie înscrise cum considerata că monumentu, are se coste celu puținu 2000 fl. Comisiunea esmisă din sensul acestui comitetu punându-se în contielegere cu întreprindători și artiști speciali, după tōte informațiunile luate, să consultat să scopulu dorit nu se poate ajunge fără o nouă colectă.

Sunteti deci invitați că impreuna cu subcomitetul despartimentului se binevoiti să intru ajutoriu comitetului centralu și în acăsta missiune data lui de către adunarea generală.

Dupa 16 ani de la morțea lui Andreiu Muresianu, terminul ridicării monumentului din cestiu pena în 15/27 Augustu 1881 devină permanent.

Nu ne indoimă că veți deschide și Domnul Văstra o lista de colectă spre scopulu sus arătat, și prin influența binefacătoare de care ve bucurati veți reflecta cu aceea ocazie pe confratii voștri, că Andreiu Muresianu a meritat în gradu eminentu de națiune și patria, prin urmare că și-a castigat unu dreptu la gratitudinea posterității, nu numai că

*) Vasile Alecsandri: Revista Română din 1862.

poetu si in casuri anumite că profetu alu ei, ci si că fostu profesoru la o multime de tineri romani intre anii 1838 pana la 1849, apoi si că cultivatoriu alu limbei nationale intre cele mai grele impregiurari, in fine ca pre elu, că si pre alti cativa din acelui periodu, in care s'a decisu destinele atâtoru popóra, "l'au mancatu zelulu natiunei."

Intru asteptarea unui resultatu din cele mai dorite, Ve salutamu cu tóta stim'a.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. Sibiu, 15 Ianuariu 1881.

*Jacobu Bolog'a m. p.
presedinte.*

*Georgiu Baritiu m. p.
secretariu.*

PROIECTU DE LEGE.

asupra

INSTRUCTIUNEI PUBLICE SI PRIVATE.

(Continuare.)

§. 3. SCOALELE PRIMARE RURALE.

Art. 110. In fie-care comuna rurala va fi celu putieno o scóla primara de baeti cu unu institutoru care va predá cursulu instructiunei primare de gradulu antaiu si o scóla primara de fete cu o institutóre, care va predá acelasi cursu.

O asemenea scóla, insa mixta si cu o institutóre se va deschide in catunele séu fractiunile de comune, cari, neputendu din cau'a distantiei séu altei impecdecari, se profite de scóla din centrulu comunei, vor avea peste 50 de copii din ambele securi, apti a o frecuentá.

Art. 111. In fie-care comuna rurala de peste trei mii de locuitori populatiune aglomerata, fara a socoti fractiunile de comuna si catunele, se va infiintá căte o scóla primara de baeti si una de fete, propuindu-se in fie-care atât cursulu inferioru cât si celu superioru alu instructiunei primare. Pentru fiecare din aceste cursuri va fi căte unu institutoru la scólele de baeti si căte o institutóre la cele fete.

Doue asemenea scoli se voru infinitáti in mijlocul fie-carui grupu de comune dintre cari nici una nu are trei mii de locuitori populatiune aglomerata si tóte la unu locu au intre diece si douesprediece mii de locuitori. Cursurile superioare ale acestoru scoli se voru intretienea cu cheltuiél'a tuturor comuneielor cari voru face parte din grupulu pentru care aceste cursuri voru fi infinitiate,

Art. 112. Atât scólele primare de gradulu antaiu, cât si cele de alu doilea, pentru ambele securi, se voru in multi in rapportu cu populatiunea scóleloru, in asia felu că se nu remana nici o data pe séma unui singuru institutoru séu institutóre mai mult de un'a suta elevi séu eleve.

Art. 113. Fie-care comuna va procurá pentru fiecare scóla de baeti séu de fete de gradulu antaiu séu alu doilea, căte una séu mai multe sale ingrijite si incaldite pe cheltuiél'a sa in cari voru stă si nótpea elevii séu elevele cari voru avea locuintia prea departe de scóla si cari si voru fi adusu chran'a trebuinciósa.

Art. 114. Institutiorii voru cultivá pamantulu ce le este datu de comuna, mai multu in vederea de a servi că modelu celorlalți locuitori din comuna si de a introduce in practic'a agriculturei procedarile cele mai noue. Ei voru cultivá pe căt se va putea totu feliulu de plante, voru sadi si oltoi tot feliulu de arbori fructiferi si se voru pune in positiune de a se puté procurá sateniloru, semintiele si resaditurile cele mai bune atât pentru plantele usitate căt si pentru cele nou intrudusu.

Acésta cultura va fi intrebuintata de institutorii cursului superioru primaru si că mijlocu demonstrativu pentru a initia pe élèvi in tóte cunoscintiele agronomice practice.

Art. 115. Institutiorii si institutórele vor tien ea scóla in tóte dilele de la 26 Octobre pana la 23 Aprilie, afara de Domineci, de serbatorile domenicali séu nationale, de optu dile la Craciun si de cincispediee dile la Pasci.

La sfersitulu lunei lui Aprilie voru avea locu esamenile anuale promovarile in clasa si impartirile de premiu.

Art. 116. In tóte Dominecile din totu cursulu anului, institutorii si institutórele voru conduce pe elevii si elevele loru la biserica, pentru a canta in coruri bisericcesci.

Art. 117. In fie-care Dumineca de la 23 Aprilie pana la 26 Octobre, institutorii si institutórele voru intruni pe elevii séu elevele loru, in timpu de celu putieno doue óre, pentru a-i face, prin repetarea lectiuniloru, sa nu uite pana la inceputulu anului scolaru urmatoriu, cunoscintiele castigate inainte de 23 Aprilie a anului currentu.

Art. 118. In fie-care Domineca din tot cursulu anului, institutorii si institutórele voru intrebuintá asemenea celu putieno 2 óre pentru a face lecturi utile la adulti si adulte, predandu acelora cari voru voi si cunoscintia cetirei, a scrierii si a calculului elementar.

Art. 119. Fie-care comuna rurala, va putea insarciná, in schimbulu unei diurne, pe unu fost séu actualu militaru, cu conducerea esercitiilor militare si gimnastice a baetilor din scólele comunei.

Art. 120. Nu se voru admite in scólele de baeti séu de fete, copii mai mici de 10 ani. Acei cari se afla in scóla voru fi esclusi indata ce voru indeplini 16 ani.

Nu se voru admite in scólele mixte copii mai mici de 7 ani, nici mai mari de 11 ani. Acei cari se afla in scóla voru fi esclusi indata ce voru indeplini 12 ani.

Art. 121. Art. 107. si 109 se aplică si la scólele rurale.

§. 4. INSTRUCTIUNEA OBLIGATORIE

Art. 122. Instructiunea primara de gradulu antaiu, este obligatorie, pentru copii din ambele securi, dela etatea de 7 ani pana la 12 ani. Ea este data séu in scólele publice séu in scólele private, séu in familie, de catra parintele de familie séu de orice alta persóna insarcinata de densulu.

Art. 123. Instructiunea privata se dovedesc cu certificatulu directiunei scólei private respective, si instructiunea in familie cu declaratiunea parintiloru séu a celoru ce le tienu loculu, facuta la primariul localu.

Scólele private ce se voru dovedi ca au eliberat certificate false, voru fi inchise de consiliul

comunalu respectivu, pentru unu timpu de celu putieniu o luna si celu multu siese luni, ér parintii séu inlocuitorii loru cari se voru dovedi ca au facutu declaratiuni mincinóse voru fi condamnati de consiliulu comunalu la o amendă de celu putieniu 5 lei si celu multu de 50 de lei.

Art. 124. Aceeasi obligatiune pe care o are parintele de familia de a instrui pe copii sei, o are directiunea institutelor orfanotrofice pentru copii din acele institute, precum si tutorii, maestrii, ste-paii, pentru copii pe cari i-au sub ingrijirea loru séu in serviciulu loru.

Art. 125. Primariulu comunei va fi datoriu se faca a se compilá in fie-care anu, cu o luna inainte de redeschiderea scóelelor, list'a tuturor copiilor din comuna ajunsi la etatea la care sunt obligati a merge la scóla, adaugandu-se indicatiunea parintiloru séu aceloru cari le tienu loculu. Acésta lista, confrontata apoi cu registrele copiilor inscrisi in scóle, va servi a constatá pe cei cari contravinu legei de fatia.

Art. 126. Toti acei cari au obligatiune de a se ingriji de instructiunea copiiloru, voru fi condamnati de primariu la amenda de cát ori voru calcá prescriptiunile legei de fatia.

Amend'a va fi pronunciata atât pentru neinscrierea copiiloru cát si pentru lipsirile obicinuite, când nu sunt justificate. Pentru acestu scopu, institutorii voru notificá primarului din luna in luna pe cei cari lipsescu obicinuitu.

Lipsirea de la scóla se va considerá obicinuita când absentiele nejustificate voru ajunge la o a trei'a parte din lectiunile lunei.

Art. 127. Amend'a este de 50 de bani, insa dupa ce va fi fost aplicata de doue ori fara efectu, se va putea redica la 3 lei, apoi la 6 lei si in urma la maximul de 10 lei.

Amend'a va putea sa fie aplicata in toate gradele sale in cursulu unui anu. Se va putea repetá in anulu urmatoriu, insa incependum din nou de la gradulu antaiu.

Unu regulamentu va stabili normele pentru aplicarea si implementarea amendei.

Art. 128. Sumele ce vor resultá din executarea amendelor, voru fi intrebuintate de comuna pentru premii si ajutoruri la copii ce urmează la scóla primara a comunei.

Art. 129. Dispositiunile penale din articolele precedente se aplica numai la locuitorii din centrurile comunelor si din acele tractiuni de comune in cari esista o scóla primara si unde populatiunea e reunita si locuesce in case chiar imprastiate dar nu mai indepartare de scóla de cát doue kilometre.

(Va urmá)

D i v e r s e .

* O Conferintia a protopresviterilor din eparchi'a Aradului si a unei parti din intelligentia romana din Aradu s'a tienutu aici in Aradu Joia trecuta sub presidiulu Pré Santiei Sale, dlui Episcopu eparchiotu. Despre obiectele, cu cari s'a ocupatu conferinta vomu vorbi in nrulu viitoriu.

* Din protocolulu congresului nationalu tienutu in anulu 1878 se mai afla exemplare de ven-

diare in cancelari'a diecesana din Aradu. Pretiulu 1 fl. v. a.

* Atentatul contra Tiarului. Dumineca trecuta a fostu asasinatul tiarulu Russiei. „Imperatulu Alecsandru se intorcea de la parada care se terminase. Strad'a Catarina, prin care trebuia se tréca, este camu ingusta si este marginita la stang'a cu canalul, la drépt'a cu unu zidu, care impresóra parcuhu Michailu. Zidulu are o inaltime de o statu de omu. Când trasur'a imperiala, impresurata de siese cadiaci, trecu prin acestu locu, se audi o explozión suptu trasura, care fu sfaramata in parte. Unulu din casacii care o insotíá remase mortu pe locu, unu alu duoilea fu ranit; mai fura raniti duoi treectori, unu oficiaru superioru si unu copilu. Acésta explozión nu i facu Tiarului de cát o mica rana d'asupra ochiului. Tiarulu sarí din trasura si in acestu momentu avu locu explozión celei d'a doua bomba, care avu urmarile deja comunicate. Imperatulu, greu ranit, fu transportat a bucata de drumu, pane la palatulu de iérna, de catre oficiarii din suita si de marele duce mostenitoru cu ajutorulu celoru-l-alti mari duci. Pâna când isi dete sfirsitulu, Tiarulu remase fara cunoștinția. Mediculu imperialu Botkin declară: indata ca ori ce scapare este peste putintia; cu toate acestea se facu amputarea ambelor picioare. Pe la 4 ore elu isi dete sufletulu. Omoritorulu, care a fostu prinsu mai antaiu, striga camaradilor sei: „Spuneti parintelui meu ca se me numere printre morți!“ Se puse mana pe trei individi; unulu din ei se aperá cu revolverulu. Dupa cumu se dovedesce acumu, duoi din omoritori venira in trasuri spre intempiarea echipagelor imperiale, tinandu bombele langa peptu si invelite in hartia. Loculu atentatului a fostu imediatu impresuratu cu armata. Prima bombă a facutu in pamentu o gaura de o unu picioru si o latime de patru picioru; gaura facuta de a doua bomba este mai putinu adanca. Lacuri de sange si bucati de carne acopereau painentulu. Pana dincolo de canalu fura sfarmate toate geamurile de pe la cladiri.“

* Imperatulu Alecsandru II s'a nascutu la 17 (29) Aprilie 1818, si se urcă pe tronulu Rusiei la 2 Martie (18 Februarie) 1855, succediendu tatalui seu, imperatorele Ntcolae I. Imperatulu Alecsandru II s'a insuratu la 28 Aprilie 1841, luandu de sotie pe fia marelui duce de Hessa, Ludovic II, Macsimiliana-Vilhebmina-Augusta-Sofia Maria, nascuta la 8 Augustu 1824, care relua atunci numele de Maria-Alexandrovna. Incoronarea imperatului Alecsandru si-a imperatesei Alecsandra Feodorowna s'a facutu la 7 Septembrie (36 Augustu) 1856.

Faptele cele mai de capetenia ale domniei sale sunt: emanciparea a 40,000,000 de robi de sub jugulu sclaviei, care s'a decretatul printre un manifest imperatescu datu la 19 Februarie 1861; infiintarea juriului in loculu vechilor tribunale; desfiintarea pedepsei corporale; cucerirea Caucasului, cucerirea Taskendului pana la riulu Amu-Daria etc.

Imperatulu Alecsandru II era in versta de 63 ani. Din casatori'a sea cu Maria-Alexandrovna se nascu:

1. Nicolae Alexandrovici, nascutu 1843 si mortu in 1865.
2. Alecsandru-Alexandrovici nascutu la 10 Martie (26 Februarie) 1845.
3. Vladimir-Alexandrovici, nascutu la 10 (22) Aprilie 1847.

4. Alexis-Alexandrovici, nascutu la 2 (14) Ianuariu 1850.
 5. Maria-Alexandrovna, nascuta la 5 (17) Octombrie 1853.
 6. Sergiu-Alexandrovici, nascutu la (26) Aprilie (11) Maiu 1857.
 7. Paul-Alexandrovici, nascutu la 21 Septembre (3 Octombrie) 1860.

* **Inmormantarea lui Treboniu Laurianu.** Sambata in 28 Februarie (12 Martiu) locuitorii capitalei romane au datu ultim'a onore celebrului si neuitatului A. Tr. Laurianu, conducendu remasitiele lui pamentesci la mormenta. Camer'a in urm'a propunerii d-lor deputati Chitiu si Cernatescu a decisu a i se face funerarii publice eminentalui profesor, votandu pentru acestu scopu sum'a de 2000 de lei, si a se tramite se asiste la inmormantare o delegatiune compusa din d-nii Maiorescu, Aurelianu, N. Dimancaea, C. T. Grigorescu, A. Popescu si G. Polizu. Dupa dispositiunea ministerului scolele capitalei au fostu Sambata inchise. Societatea academica a insarcinatu din parte-i pe d. Sionu cu pronunciarea unui discursu funebri. Universitatea a delegatu pe d. Cernatescu cu acea-si insarcinare. Onorurile mortuare au fostu facute de profesori. Servitiul funebri s'a tienutu in Biserica Lucaci, Sambata la or'a una d. a. Cu ocasiunea serviciului a rostitu inaintea sarcofagului d. Ion N. Polichroniade o poesia in memor'ia neobositului luptatoriu.

* **Franti'a si Germani'a.** Nu e de mirare ca Franci'a nu poate uita nici odata anula 1871 si perderea celor doue provincii frumose. „La France“ cauta din nou a se consolá cu sperantia ca Germani'a va vinde odata Francesiloru Alsacia si Lorena. „Germanii, dice numit'a fóie, declară astazi ca asia ceva este cu neputintia. Nu e nici o mirare, — gloria loru militara este inca de totu prospeta si laurii loru sunt inca verdi. Dar se asteptam numai pana se voru vesteji acesti lauri si voru cadé frunza cu frunza, pana ce miseria, consecint'a urmariloru nebune, va insufla tuturoru supusiloru imperatului Wilhelm dorint'a intima de-a pune capetu cát se poate mai cu rendu acestei paci armate nesuferite, care-i sdrobesce si ruinéza. Noi ne amu pusu pe rabdare. Nici n'aveti dreptulu se diceti ca sperantiele nostra ar fi o insulta, ea increderea nostra ar fi unu *casus belli* si munc'a nostra dlinica unu strigatu de alarmă; la acést'a n'aveti nici unu dreptu, caci noi leneram numai spre a ne aduná banii de rescumperare. Banii nostri de rescumperare voru consistá in aceea ca la noi infloreste totulu, pe când la voi tóte mergu spre destramare. Când din tóte fortiele nostra nationale nu va mai remanea nimicu, de cát colosal'a nostra armata, pamentulu nostru va fi acoperitu cu fabrici din nou zidite, cari sunt mai tari de cát tunurile vóstre. Nu e vina nostra, daca tractatele, ce le-ati facutu, sunt rele; modificantile!“ „Timp.“

* **Dare de séma** despre banii incursi cu oca-siunea concertului arangiatu de corulu vocalu alu agronomiloru gr. or. romani din Semlacu la 15/27 februarie a. c. in favórea fond. cor. voc. A incursu din tacsele de intrare 54 fl. 40 cr. din oferte marinimóse si supra solvri 20 fl. 80 cr. suma intréga a venitului 75 fl. 20 cr. din care suma detragendu-se spesele in suma de 25 fl. 20 cr. a remasu venitul curat 50 fl. v. a. care suma s'a si elocatu spre frap-ticare. Facendu acést'a cunoscutu prea On. publicu

multiamimu totu odata aceluia-si pentru concursulu seu cu care ne-a ajutorat intro causa de interesu culturalu, — deosebita recunoscintia si multiamita no-tificamu domiloru marinimosi cari au binevoit u a contribui pe séma fondului susu numitu si ca legi-timare publicamu aci pretiuitu-le nume.

Oferte marinimóse amu primitu dela: Ill. Sa. Dlu Episcopu Ioanu Metianu 10 fl. dl. Teodoru Popoviciu preotu in Sieitinu si inspectoru cere. de scóle 1 fl. Georgiu Köpf pretore in Pecic'a 1 fl. domna Juliana Ionescu preotesa vedova din Semlacu 1 fl. supra solviri domnii Georgiu Petroviciu 1 fl. Nicolau Barbura 1 fl. ambii notari in Pecic'a rom. parintele Demetru Popa din Pecic'a 50 cr. Sigis-mandu Raila notariu in Semlacu 50 cr. Efremu Barbu din Pecic'a, Demetru Caracioni invetiatoriu in Cenadu 50 cr. Georgiu Hidisanu inv. in Cenadu 50 cr. Traianu Marienutiu economu din Cenadu 50 cr. domnisor'a Iustina Nedelco din Semlacu 50 cr. Ioanu Goronu din Pecica 30 cr. Carol Ritter din Semlacu 50 cr. Henrich Roth din Semlacu 50 cr. Lazaru Giulanu din Semlacu 1 fl.

In numele comitetului arangiatoriu

Nicolau Giulanu m. p.
pres. cor. vocalu.

Georgiu Rosiu m. p.,
inv. gr. or. si cond. cor.

* **O aroma pentru mancari gustóse.** — Intr-o di, lui Dyonisiu Tiranul, i veni pofta se manance, că si Spartanii o supa negra; dar aduceenda-i-se, abia duse lingur'a la gura si strimbà din nasu. — Ce nu ve place, Sire? i-lu intréba, eu multu respectu, unulu din curtenii sei. — Cum se-ni placa ... déca Spartanii mancau astfelii de mancare, ei trebuia se fi fost porci. — Nu sire, Spartanii n'au fost porci, dér supei vóstre lipsesce nisice aromé ce puneau ei. — Si cari sunt acele aromé? — Munc'a si fómea? „Rom.“

Concursu.*)

La vacanta parochia de a III-a clasa din comun'a *Selbagielu*, in protop. Lugosiului, cottulu Cerasiu-Severinu, se escrie concursu cu terminu pana la 5-lea Aprilie vechiu a. c. — in care di se va tiené si alegerea de preotu.

Emolumintele suntu: un'a sesiune parochiala din 32 jugere de pamentu, cate 15 oche cucurudiu despoiatu dela 105 case si stol'a usuata.

Recursele timbrate si instruante in senulu statut. org. bis. au ase adresá catra on. sinodu parochialu gr. or. din Selbagielu si a se tramite dlui Georgiu Pesteau protop. in Lugosiu.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu D. protop: tractualu.

Insciintiare.

Conformu §. 9. p. b. si d. din statutele reuniei in invetiatoriloru romani ort. res. din tiar'a Bârseni are onore subsemnatulu comitetu a aduce la cunoscint'a membriloru reuniiunei, ca adunarea generala ordinaria se va tienea in Satulung, biserica vechia, la 15 si 16 Aprilie a. c. cu urmatórea programa:

*) Primindu acestu concursu in momentulu din urma lu-publicam la loculu acest'a. Red.

Siedintă I-a, în 15 Aprilie.

1. Precisul la 8 ore a. m. serviciul divin cu invocarea spiritului sănt, la care voru lăua parte totii membrii reuniunii presenti.

2. Deschiderea siedintelor de presedinte.

3. Apelul nominalu.

4. Raportul comitetului despre activitatea sa in decursul anului espiratu.

5. Raportul cassarului generalu alu reuniunei.

6. Alegerea comisiunilor de revisuire a raportelor si pentru inserierea membrilor noi.

7. Disertatiunea intitulata: „Idealulu invetiatorului romanu.”

Siedintă II-a în 15 Aprilie, la 3 ore p. m.

Desbaterea proiectului celui nou de statut, presentat de comitetu, pana la $5\frac{1}{2}$ ora, dupa aceea prelegera practica: „Introducere in gramatică limbii materne.”

Siedintă III-a în 16 Aprilie, la 8 ore a. m.

Raportul comisiunilor; alegerea noului comitetu; continuare in desbaterea proiectului de statut.

Siedintă IV-a în 16 Aprilie, la 3 ore p. m.

Continuare in desbaterea proiectului de statut; ficsarea materialului pentru adunarea generala proxima si a locului unde se se tina.

Din siedintă comitetului reuniunii invetiatorilor romani ort. res. din tiar'a Bârsei, tienute in Brasovu la 20 Februarie 1881.

I. Aronu, m. p.

secr.

St. Iosifu, m. p.

Pres.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de invetiator la scola confesiunala gr. or. rom. din comun'a *Tolvadie*, protopresbiteratulu Ciacovei, — comitatulu Torontalu se deschide concursu pana in 5 Aprilie st. vechiu a. c. in carea di se va tinea si alegerea.

Emolumintele suntu:

- a.) In bani gata 166. fl.
- b.) 40. Meti grau
- c.) 7 Orgii de paie, din care are a-se incaldi si scol'a.
- d.) Pentru conferintie 10 fl.
- e.) Pentru scripturistica 10 fl.
- f.) Pamentu aratoriu $1\frac{3}{4}$ jugere
- g.) Cortelul liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisiati a-si tramite cursele loru instruite in sensulu statutului org. bis. adresate catra comitetulu parochialu, — ale tramite administratorelui protopopescu Paulu Iancu in Ciacov'a.

Tolvadie 26 Fauru 1881.

Comitetulu parochialu

In contilegere cu adm. protop.

Conformu decisiuniei Ven. Consistoriu alu Caransebesului din 30 Decembrie 1880 Nr. 1066 B. se scrie concursu pentru unu postu de capelanu, pre-

langa parochulu actualu din *Ceresiu-Temisiu*, si filia *Maguri*, in protop. Lugosului, cottul Carasius-Severinu, cu terminu pana la 25 Martiu v. a. c.

Emolumintele suntu: 16 jugere de pamentu, a treia parte din birulu preotiescu si din stol'a even-tuala, dela Ceres-Timisiu si Maguri, precum si cor-telul liberu din partea preotului.

Recursele instruite in sensulu statut. org. bis. au a se adresă catra on. sinodu parochialu gr. or. din Ceres-Timisiu si a se tramite dlui Georgiu Pes-teanu protop. in Lugosiu.

Comitetulu parochialu

In contilegere cu D. protop. fractualu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. orient. din *Giul'a-germana* in Protopopiatulu Chisineului se scrie concursu cu terminu de alegere pe 22 Martie a. c.

Emolumintele sunt urmatorele:

1. 20 jugere pamentu aratoriu.
2. Birulu preotiescu dela 160 de case parte in naturale parte in bani.
3. Stólele indatinate.
4. Cuartiru liberu.
5. 20 fl. v. a- pentru lemn.

Tóte aceste venituri la olalta computate dan la anu sum'a totala 600 fl. v. a. Se observa ca ale-gandul preot va fi indatoratu ca-conformatu §-8 din Regulamentulu pentru parochii-int'r'unu anu de dile se imparta in jumatate té beneficiele parochiali cu veduv'a si orfanulu remasu de parochulu defunctu. Recurentii sunt avisati ca recursurile instruite conformu statutului si provediute cu testimoniu despre absolvirea a loru 8 clase gimnasiali, pana la 22 Martie se le substérna la Dlu Protopopu trac-tualu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza); éra pana la terminulu defiptu pentru alegere se se prezenteze la biserica pentru a-si areta desteritatea in cantari si oratorie.

Datu din siedintă com. parochialu gr. orient. din Giul'a-germana la 10 Februarie 1881.

In contilegere cu mine: **Petru Chirilescu** m. p. protopres.

Pentru deplinirea postului de invetiator la scol'a gr. or. din comun'a *Ictaru*, se scrie concursu, cu terminu de alegere pe 29 Martiu v. a. c.

Emolumintele suntu: a) in bani gat'a 80 fl. v. a.; b) in naturalie 30 de meti, parte grau, parte cucurusu; c) 5 jugere pamentu aratoriu; d) 6 orgii de lemn, din cari se incaldiesce si scol'a; e) pentru conferintia 5 fl. v. a. f) pausialu de scrisu 5 fl. v. a.

Recursele adjustate cu documintele necesarie, si adresate comitetului parochialu, suntu a se tra-mite parintelui protopopu Georgiu Cratiunescu, ca inspectoru cerc. de scole in Belinț, p. u. Kisztó.

Recurentii suntu poftiti in vr'o Dumineca ori serbatore a se presentă in biserice'a din locu, spre a-si areta desteritatea in tipicu si in cantarile bi-sericesci.

Ictaru, 19. Fauru 1881.

Comitetulu parochialu

In contilegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, m. p. prot. si inspect. scol.